

Datum
2016-04-05-02
Adress
Bergsgatan 17
Diarienummer
270:02721-2016

Kommunstyrelsen

Yttrande över remiss från Miljö- och energidepartementet om Jordbruksverkets översyn av retursystemet för dryckesförpackningar

STK-2016-390

Miljönämnden beslutar att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Miljö- och energidepartementets remiss om Jordbruksverkets översyn av retursystemet för dryckesförpackningar. Förslagspaketet innehåller bl.a. ändringar av lagstiftningen som förtydligar vilka aktörer som omfattas av retursystemet, att undantag för produkter att ingå i retursystemet tas bort, att differentierad avgift till retursystemet införs och att avgift införs för ansökan om att få dispens.

Miljönämnden ställer sig positiv till remissförslaget och de ändringar som föreslås i lagstiftningen. Nya produkter på marknaden och ändrade förutsättningar gör att lagstiftningen behöver ändras. Det är viktigt att samtliga förpackningar av plast eller metall för konsumtionsfärdig dryck inkluderades i pantsystemet och att undantagsmöjligheterna begränsas.

Yttrande

Miljönämnden ser positivt på rapporten och de föreslagna ändringarna i nuvarande lagstiftning.

Kravet på att endast plastflaskor och metallburkar ska ingå i ett godkänt retursystem skapar problem för andra typer av förpackningar som inte nödvändigtvis kan sägas vara plastflaskor eller metallburkar. Syftet med ändringen är att förpackningar av blandmaterial också ska omfattas av systemet. Ändringen bör leda till att fler produkter ansluts till retursystemet, vilket i så fall ökar återvinningen.

Inom Jordbruksverkets kontrollverksamhet för införsel av drycker till Sverige, uppstår ibland en otydlighet om vem som ska vara ansluten till retursystemet och därmed betala anslutningsavgift. De föreslagna ändringarna förtydligar att det är det företag som tar in flaskorna eller burkarna som ska omfattas av retursystemet. Ändringen bör innebära att fler aktörer ansluts till retursystemet, vilket ökar återvinningen och dessutom bidrar till konkurrensneutralitet mellan aktörer.

I dagens förordning anges att kravet på att förpackningar ska ingå i godkänt retursystem inte gäller för konsumtionsfärdig dryck som huvudsakligen består av mejeriprodukter eller grönsaks-, frukt-, eller bärjuice. Mot bakgrund av att hanteringsrutinerna vid återvinningsstationerna har förbättrats föreslår Jordbruksverket att villkoren för undantag tas bort. Ändringen bör leda till att återvinningsgraden höjs genom att fler produkter ansluts till retursystemet. Livsmedelsverket har yttrat sig angående de livsmedelshygieniska problem som kan uppstå vid mottagningsstationerna. Dessa risker bedöms vid korrekt hantering öka marginellt och att det därför inte finns någon grund för undantagsregler.

Förslaget att differentiera anslutningsavgiften och fördela den ekonomiska bördan beroende på företagsstorlek, bör öka incitament för framförallt mindre aktörer att ansluta sig till systemet.

Jordbruksverket föreslår vidare att en ansökningsavgift för dispenser införs. Detta görs för att öka incitamentet för företag att ansluta sig till retursystemet genom att sätta samma avgift som för att ansluta minsta mängden flaskor eller burkar blir det avgiftsneutralt.

En intressant del i rapporten behandlar kontrollsystemet. Här redogör Jordbruksverket hur kontrollsystemet fungerar och utförs idag samt belyser de problem och farhågor man identifierat. Dock redovisar man inga förslag till förändringar inom denna del.

Både Jordbruksverket och kommunerna är tillsynsmyndigheter enligt retursystems-förordningen. Myndigheterna har därför ett delat ansvar för att det utförs operativa kontroller. Fördelningen av tillsynsansvaret mellan Jordbruksverket och kommunerna är däremot inte närmare specificerat.

Idag står Jordbruksverket för huvuddelen av de utförda returförpackningskontrollerna. Enligt Jordbruksverket är det bara ett fåtal kommuner som utför ett i sammanhanget mindre antal returförpackningskontroller.

Jordbruksverket får inte med dagens lagstiftning ge i uppdrag åt en kommun att utföra returförpackningstillsyn som Jordbruksverket ansvarar för.

Jordbruksverket anser att kommunerna med sin regionala förankring har bäst kunskap om lokala aktörer och därmed bör ta ett aktivt ansvar för att genomföra returförpackningskontroller. Särskilt i de regioner och områden där det till exempel finns

problem med import av icke anslutna produkter. I dessa områden är det av stor vikt att kunna dela upp ansvaret mellan Jordbruksverket och kommunerna på ett sätt som bidrar till ett effektivare kontrollsystem. Detta ger möjlighet både till att snabbare kunna vara på plats samt möjlighet till tätare efterkontroller vid avvikelser.

Kontrollerna bör genomföras på det sätt och med den frekvens som krävs för att aktörerna ska motiveras att ansluta sig till retursystemet. För få kontroller riskerar att leda till ökad nedsmutsning, minskad tilltro till retursystemet och till orättvis konkurrens.

Jordbruksverket kontaktade hösten 2013 alla Sveriges 290 kommuner med en e-mailenkät i syfte att kartlägga kommunernas kunskaper och aktiviteter inom returförpackningsområdet. Ett stort antal kommuner svarade aldrig på mejlet (ca 140 av totalt 290).

Största andelen av de som svarade verkar inte ha varit medvetna om att det finns ett delat ansvar och har då inte heller genomfört några kontroller (ca 100 av 150 svar befann sig i denna kategori).

En mindre andel av kommunerna som svarade hade tidigare genomfört kontroller, men var inte aktiva i dagsläget. Bland dessa fanns kommuner som var intresserade av att veta mer, var villiga att aktivt delta om Jordbruksverket handleder, ordnar ett nationellt projekt eller alternativt förser kommunerna med vägledning plus checklistor etc. (ca 35 av de 150 svaren kan inordnas under någon av dessa kategorier).

Ett fåtal kommuner hade genomfört eller genomförde regelbundet någon typ av kontroller inom området (ca 15 av de 150 svaren).

Många kommuner ansåg att de hade resursbrist och inte kunde utföra dessa kontroller alls, medan några var villiga att delta om Jordbruksverket går in och skapar en aktivitet för detta.

Undersökningen visade också att i de flesta kommuner ligger ansvaret för returförpackningar på miljöavdelningen. Men att hos de kommuner som faktiskt var aktiva var det en större andel där kontrollerna utfördes av livsmedelsinspektörer. Den extra tidsåtgången för en livsmedelsinspektör har uppskattats till cirka 15 minuter, vilket ger en effektiv returförpackningskontroll eftersom inspektören ändå är på plats i butiken för att genomföra annan kontroll.

Miljönämnden anser att kontrollansvaret behöver tydliggöras samt att förutsättningar för kommunerna att utföra kontroller effektivt förbättras. Idag är det inte alltid möjligt för en livsmedelsinspektör att utföra tillsyn på retursystemet då de i första hand kontrollerar verksamheten enligt livsmedelslagstiftningen. I detta sammanhang bör även en tydlig finansieringsmodell ses över.

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Miljöinspektör Jens Artin.

Ordförande

Carina Svensson

Nämndsekreterare

Eva Kristiansson
